N^ER 66. z Warszawy R. 1795. d. 22. Sierpn: w Sobotę.

KORRESPONDENT WARSZAWSKI Y ZAGRANICZNY.

z Warszawy.

Rezolucya względem zarządzenia Poczt i dochodow z tychże przychodzących.

Działo się w Warszawie w Pałacu Krasińskich *zwanym na Administracyi Skarbu Publicznego dnia 18 miesiąca Sierpnia Roku Pańskiego* 1795.

ADMINISTRACYA SKARBU PUBLICZNEGO. Odebrawszy Rezolucyą JW. *Buxhewden* Generała na dniu 13. *præsentis* zaszłą, zupełny rząd Pocztamtem Generalnym i Pocztami w kraiu rządowi JW. Generała podległym znayduiącemi się Administracyi swoiey oddaiącą, a w treści następuiącey będącą. Buxhewden Generał Major woysk Nayiaśn: IMPERATOROWEY wszech Rosſyi Jey Imperatorskiey Mości Fligiel-Adjutant Orderow różnych Kawaler, w Warszawie kommenderuiący, w Prowincyach Koronnych woyskiem Rosſyiskim zaiętych, rząd sobie polecony maiący. Gdy wszelkie dochody publiczne z kraiu pod rządem moim będącego, do Skarbu Nayiaśn: Imperatorowey wszech Rosſyi, a Pani moiey naymiłościwszey należą. Dozor zaś i zarządzanie takowemi dochodami podług Instrukcyi odemnie wydaney, ustanowioney, w tym celu Administracyi Skarbu Publicznego przezemnie poruczone zostały; zaczym i dochody Pocztowe, czyli zupełne zarządzanie Pocztamtem

Generalnym i Poczrtamtami w kraiu rządowi memu podległym znayduiącemi się, teyże Administracyi Skarbu Publicznego oddaię, i posłuszeństwo dla teyże Administracyi wszystkim Officyalistom Pocztowym i Sekretarzom Poczramtow zalecam. Deklaruiąc odtąd stanowienie podług potrzeby Stacyow Pocztowych, karanie niedopełniaiących swych obowiązkow Officyalistow Pocztowych i Sekretarzow Poczramtow, dopilnowanie dla przeieżdżaiących beśpieczeństwa, wygody i porządku po Stacyach Pocztowych, oraz czynienie wszelkich urządzeń dla dokładnego regulowania Poczt; zgoła całkowita Dyrekcya Poczt w kraiu pod rządem moim będącym do teyże Administracyi Skarbu Publicznego należeć będzie. Nominacyą zaś iakiegokolwiek stopnia Officyalistow Pocztowych i Sekretarzow Pocztamtow, i wyznaczenie tymże pensyow sobie zachowuię. Dyrektoryum Generalne Poczt, żadnych dyspozycyi względem Stacyow Pocztowych, ani żadney choćby naymnieyszey expensy bez wiedzy Administracyi Skarbu Publicznego, i wyraźnego Jey zlecenia czynić nie może, i co tydzień we wszelkich okolicznościach po rezolucyą do teyże Administracyi przez Rapporta udawać się powinno. Wszelki dochod z Poczt po odtrąceniu expensy przez Administracyą uregulować się mianey, na końcu każdego miesiąca do kaſsy generalney Skarbu Publicznego importowany być ma, a rachunki percepty i expensy Pocztowey, co kwartał przez Administracyą examinowane i weryfikowane będą. Dla doyścia zaś iaki remanent z percept Pocztowych po odtrąceniu expens przezemnie dozwolonych w kaſsie Pocztowey dla Skarbu Publicznego pozostawać powinien, Administracya niezwłoczne złożenie rachunkow percepty i expensy, a to od czasu ostatniego kwitu przez bywszą Kommiſsyą Skarbu Koronnego danego, Dyrektoryum Generalnemu Poczt zaleci.

Po zweryfikowaniu których, Remanent iaki się należeć okaże, natychmiast do kassy generalney Skarbu Publicznego wniesiony być ma, iżby zaś interessa Pocztowe łatwiey i prędzey przez Administracyą expedyowane być mogły. Zatym deklaruię, iż JW. *Rożniecki* Generał Poczt w Administracyi Skarbu Publicznego w interessach Pocztowych *cum voce decisiva* zasiadać może. Dopełnienie we wszystkim ninieyszey moiey Rezolucyi, i uczynienie mi o tym rapportu, oraz przesłanie listy Officyalistow Pocztowych i pensyi iakie dotąd brali, Administracyi Skarbu Publicznego zalecam. Dan w Warszawie dnia 13. miesiąca Sierpnia 1795. roku. *Buxhewden.* — w celu zatym uskutecznienia powierzonych sobie przepisow, takową Rezolucyą Gazetami rozgłoszoną, i Pocztamtowi Generalnemu kommunikowaną przez Kancellaryą swoią mieć chcę.

Z Protokułu Ekonomicznego Administracyi Skarbu Publicznego wypisano i wydano.

Jan Ostaszewski Chor: Przas: mp.

Czytałem *Sokulski.*

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

A N G L I A.

Te gazety i Zurnale zagraniczne, które utrzymuie Korrespondent, niezawieraią teraz naymnieyszego punktu nowin właściwie z Anglii doniesionych, tylko same żale i raporta o pobitych Emigrantach i Royalistach przy *Quiberon* opisuią. Niemamy więc przyczyny wiadomych iuż przypadkow znowu powtarzać.

F R A N C Y A.

Z Paryża d. 1. *Sierpnia.* Sławny Autor Hymnu Marsylskiego *Rouget de Lille* był w akcyi

przy *Quiberon*; pod czas którey Emigranci ztamtąd wypędzeni zostali, a on odniosł chwalebną ranę dla swey oyczyzny. Jest on przytomny w Paryżu. *Freron* wniosł, aby ten Officer za swą przykładną odwagę był awansowany. Wczora w Konwencyi Kommissya 11. uczyniła proiekt względem stateczney bannicyi Emigrantow.

Gdy teraz pokoy z Hiszpanią iest zawarty, oczekiwany tu iest Hiszpański Markis *d'Iranda* za Posła z *St Sebastian*. Juz Dom wspaniały *de la Grange Batéliere* dla niego iest przeznaczony.

W areszcie będący Deputowany *Robet Lindet* pod Robespierrem członek Deputacyi ocalenia, na przełożenie licznych fekcyi otrzymał pozwolenie od Konwencyi wyiść z więzienia, i mieszkać w własney Rezydencyi bez żadney straży.

Między sprzętami *Robespierra* znaleziono w tych dniach kosztowną szablę i pas z napisem złotemi literami: *Wolność*. *Rowność*! Co Konwencyi prezentowano dnia 9, Thermidora,

Dalszy ciąg dekretowaney Konstytucyi Francuzkiey czyli Forma Rządu.

Względem wykonawczey mocy następnie 25. Lipca dekretowano.

Władza wykonawcza poruczona będzie składaiącemu się Direktorium z piąciu Członkow, które od Ciała prawodawczego obierane zostaią.

Rada 500. proponuie osoby, które maią być obrane za Członki do Direktorium. To iest: pisze troiaką listę, i podaie te listy Radzie dawnych, która obiera 5. z osob podanych.

Członki wchodzące do Direktoryum powinne mieć przynaymniey wieku lat 40. Te z samych tylko Obywatelow mogą być obierane, którzy albo Członkami Ciała Prawodawczego, albo Generalnemi Agentami byli.

Wykonanie tego artykułu powinno się zacząć od 9. roku Rzpltey do skutku być przyprowadzone.

Członki ciała prawodawczego nie mogą ani w czasie swych urzędow prawodawczych, ani w pierwszym roku po upłynieniu onych, członkami być w Dyrektorium.

Takowe Dyrektorium odnowione będzie poczęści przez wybor iednego co rok nowego członka. Zaden z odchodzących Osob nie może chyba po piąciu leciech znowu być obrany. Bliscy krewni iednegoż czasu nie będą mógli wchodzić do Dyrektorium. Każdy prezyduie w Dyrektorium koleyno przez 3. miesiące. Dyrektorium niemoże deliberować, ieśli przynaymniey 3. członki nie są przytomne. Ta władza ma staranie o wnętrzne i zewnętrzne bespieczeństwo Rzpltey, dysponuie zbroyną siłą, która nie może w żadnym przypadku ani od całego Dyrektorium, ani od iednego z iey członkow gdziekolwiek być kommenderowana. Dyrektorium Generałow en Chef mianuie. Nie może iednak obierać z krewnych swych. Mianuie Generalnych Agentów mocy exekucyiney (les Agens genereaux d'execution.) Liczba i podział tych generalnych Agentów, którzy żadney osobliwey rady nie formuią, od ciała prawodawczego zależeć będzie. Wszakże do 6. naymniey, a do 8. naywięcey wynosić powinna. Dyrektorium wyznacza wszystkich Poborcow. Ma dozor nad Mennicą, i żaden z iey członkow nie może oddalić się z kraiu Rzpltey, póki nieupłyną dwa lata iego urzędowania.

Dnia 26. Lipca dekretowano, Agenci Dyrektoryatu za nieuzupełnienie przesłanych im praw i postanowień są w odpowiedzi. Członki Dyrektoryatu zostaną do sądu oddane wprzypadku gdyby skarb publiczny był przez nich roztrwoniony, lub gdyby mieli porozumienie z nie-

przyiaciołami Rzpltey, albo gdyby co przeciwko Konstytucyi lub publicznemu bespieczeństwu przedsię brali. Są one poddane sądowości Tribunałow za nadzwyczayne i osobliwe występki, atoli mogą być tylko aresztowani, ieśli w samym wykonaniu występku nalezione będą; Ale nie mogą bez upoważnienia ciała prawodawczego być sądzeni.

Dyrektorium powinno przy otwarciu sessyi ciała prawodawczego onemuż na piśmie podać raport wydatkow, i stan skarbu.

Zaden z członkow Dyrektoriatu nie może bez pozwolenia ciała prawodawczego dłużey iak pięć dni, i daley iak o 4. Myriometrow od mieysca swey rezydencyi oddalić się, która tam iest, gdzie ciało prawodawcze odprawuie swe fessye.

Członki Dyrektoriatu niepowinny się tak w publiczności, iako i w własnym mieyscu ukazywać inaczey, iak w stroiu urzędowym.

Dyrektoriat stałą na żołdzie Rzpltey Gwardyą mieć będzie, która z 120. ludzi piechoty, i tyleż konnych składa się. W publicznych ceremoniach zawsze maią członki Dyrektoriatu pierwszą Rangę, toż famo i owa Gwardya w swoiey paradzie. Każdy członek owego Dyrektoriatu ma w assystencyi 2. z tey Gwardyi, gdy się znayduie w publiczności. Wszystkie warty woyskowe czynią im honory naywyższe woyskowe. Członki Dyrektoryatu kosztem Rzpltey w iedney rezydencyi ulokowane będą, a roczna każdego z nich pensya równać się ma wartości 50. Myriagrammow, (blisko 10,000. cetnarow pszenicy.)

Podatki ogulne we Francyi na wszystkich Obywatelow i Obywatelki, także na bez-żennych, i bez mężne, oraz pobor na zbytki dnia 7. Lipca Roku 1795. postanowione.

1.) Każdy Francuz i Cudzoziemiec we Francyi urodzony, a używaiący prawa obywatelskie-

go i dochodow, będzie opłacał kontrybucyą osobistą cenioną w proporcyą 5. liwrów assygnatami.

2.) Prości robotnicy, którzy się utrzymuią z własney pracy, a których dzień naymu droższy nie iest nad 20. sous (50. groszy Polskich) które wyrównywaią cenie 10. funtow chleba, wyięte są od tey kontrybucyi. Skoro iednak ciż robotnicy zechcą dobrowolnie złożyć iaką do skarbu ilość opłaty, przyięta będzie.

3.) Do kontrybucyi dawania wszystkie osoby, które maią dochodu więcey niżli z 365. dni na pracę destynowanych, podług waloru dnia każdego w artykule wyzey położonym opisanego, będą obowiązane do płacenia wyżey wyrażoney kontrybucyi.

4.) Męszczyzni i kobiety, maiące 30. lat, a nie żonaci, ani zamężne, obowiązane będą prócz rzeczonego podatku, ieszcze 4tą częścią wyżey wszystkie kontrybucye osobiste, i taxy zbytkowe opłacać do skarbu. Wdowcy i Wdowe, które maią dzieci, i które z oboyga płci do wdowiego stanu po 45. roku życia przychodzą, wolne są od takowey kontrybucyi.

5.) Oprócz takowey osobistey kontrybucyi, będą ieszcze opłacane taxy zbytkowe, czyli *lex sumptuaria.*

6.) Kominy inne oprócz kuchni, albo kominkow spólnych w Miastach maiących więcey niż 15. tysięcy dusz, będą opłacane w następuiącym sposobie: Pierwszy komin 10. liwrow, drugi 15. trzeci 25. liwrow, i potym wiele ich będzie w domu iakim, każdy po 25. liwrów. Żaden komin od opłaty wyięty nie będzie, choćby w nim ordynaryinie ogień rozkładany nie był.

7.) Piece też do wyż rzeczoney taxy należą. Jeden tylko wyięty będzie, ieśli komina w tym domu wolnego od opłaty nie będzie, inne wnosić będą połowę pieniędzy wyżey wyrażonych, i w teyże proporcyi, wyłączaiąc ie-

dnak od tego poboru piece do rzemiosł i manufaktur należące.

8.) Będzie też płacona taxa od sług męzkiey płci, wyiąwszy około roli pracuiących, i strzegących trzod, a to w następuiącey proporcyi, to iest: od pierwszego 6. liwrów, od drugiego 18. od trzeciego 54. liwrów, i tak daley w progressyi tryplikuiącey. Słudzy maiący więcey niźli 60. lat, albo niezdatni do pracy dla ich nie mocy, do wyż wyrażoney taxy należeć nie będą.

9.) Wszyscy płacić będą za konie i muły zbytkowe, które nie są używane do manufaktur, handlu, młynow, roli, poczt, transportow, nie rachuiąc także stad i zrzebcow młodszych iak trzy lata, oraz koni dla każdego żołnierza wyznaczonych podług iego rangi, inne wszystkie bez dystynkcyi konie bądź iezdne, bądź sprzężayne opłacane będą, to iest: od pierwszego konia 20. liwrów, od 2go 40. od 3go 80. i tak daley wedwoynasob z wsze postępuiąc. Handluiący końmi patentowani, od tego prawa są wyłączeni. Także opłacać się będzie od poiazdu każdego na pasach, iako to: karety, kocza, berliny, karyolki, i lektyki, za parę koł od pierwszego poiazdu 20. liwrów, za parę koł od 2go liwrow 60. od 3go zaś za parę koł 180. liwrow, i tak daley w teyże proporcyi podwyższaiąc opłatę, czy to właściciel ma konie, czy nie ma, i chocby miał one tylko do iednego zaprzęgu. Trzymaiący do naięcia karety, fiakry, entreprenerowie poiazdow do podroży, płacić tylko będą 5. liwrów od każdego konia, a 20. liwrów za parę koł poiazdu bez progressyi dalszey. Stelmachy karet nienrleżą do tey opłaty. Cudzoziemcy także chyba po roku we Francyi rezydencyi tę kontrybucyą dawać będą. Posłowie i sprawuiący interessa naszych Alliantów we

Francyi, są wyłączeni od tey opłaty przez czas mieszkania swego we Francyi.

10.) Taxy wyżey wyrażone będą uregulowane, gdy o stanie swoim i maiątku swego każdy doniesie. W przypadku zaś fsłszywego o sobie i maiątku oznaymienia, będzie skazany każdy na weczwornasob większą opłatę kontrybucyi.

Gaupilleau wniosł, aby i psy były zawarte w artykule 9. lecz takowa propozycya odrzucona została.

Dubois Crancè żądał, aby Deputacya Rolnicza podała raport względem znalezienia sposobow, iakiemiby można zwierzęta i ptastwo szkodliwe, iako to wilki i wroble wygładzić. Doradzał, aby po sous (czyli po pułtrzecia grosza) od głowy zabitego wrobla płacono. Odesłano to do Deputacyi Rolnictwa.

Z Paryża do Landau nowa ułożona iest przez telegraf kommunikacya. Deputacya ocalenia ma w zamiarze do wszystkich miast pogranicznych taką pocztę telegrafową pozakładać. Tych wszystkich poczt linie stykać się będą z rożnemi pawilonami ogrodu *Thuilleries*. Te nowe konstrukcye, mówił donosiciel, który prosił o potwierdzenie tak wielkiego planu, wiele przydadzą do zewnętrzney ozdoby tego Pałacu Narodowego. Przez illuzyą oszukuiącey optyki słupy zrobione do utrzymania galeryow telegraficznych o podal z oczu niknąć będą, tek dalece, że się będą wydawały iakoby na powietrzu wiszące bez żadnego wsparcia. Potrzeba iest, mówił daley, nowe rozciągnąć linie kommunikacyi z woyskami naszemi, a moment pory tak zbawienney daleki nie iest. Przyda się to wielce do beśpieczeństwa, do prędkości, i do częstego doniesienia wszelkich rozrządzeń i ordynansow. Nastąpi oszczędzenie przytym kosztow, które dla kuryerow są nieuchronne. Tych iuż

potrzebować nie będziem do samych granic. Wynalazca tak dalece iuż wydoskonalił dzieło swoie, że może tak rychło znakami telegraficznemi wszelkie wiadomości donosić, iak prędko może się rzecz iaka napisać. A gdy znaki doniesień takowych po wszystkich Rzpltey stronach będą porozstawowane, dekreta iey po swym postanowieniu rozesłane zaraz być mogą, i wpółgodziny do ostatnich granic Państwa doydą, gdzie zaraz podczas trwaiącey nawet sessyi ogłoszone, i tegoż dnia wykonywane być zaczną. A ieśliby w czasie pokoiu nieprzyiaciel w kraie Francuzkie chciał wkroczyć, natychmiast oznaymiono to będzie naywyższey władzy woyskowey, i od tey w półgodziny ordynanse wydane zostaną. Zgoła ten wynalazek osobliwsze pożytki dla kraiu przyniesie.

Nim Poseł Wenecki na audyencyą był zaproszony, kilką dniami wprzód credencyales iego Threilhard przed Konwencyą czytał. Datowane są w Marcu. Doża w nich mówi: że on Szlachcica (Nobile) Quirini wysyła, iżby w tym charakterze rezydował przy Francuzkiey Rzeczypospolitey. Przeciwko temu słowu *nobile*, zaczeło wielu Deputowanych mówić. Treilhard przypominał obiaśnienie tego wyrazu, które on dawniey w Konwencyi okazał, wszakże gdy nie ustawało szemranie, Treilhard różne przeciwne zdaniom dowody przytaczał, a nakoniec rzekł: „Nie iest tu mowa o Szlachectwie, Posłowie „różnych Państw Europy różne swe maią na„zwiska. Tytuł Nobile, który ma Poseł We„necki, odpowiada należycie tytułowi pełnomo„cnego Posła. Po takowym obiaśnieniu uspokoili się wszyscy z zupełnym ukontentowaniem, a dnia 30. Lipca Nobile Quirini miał audyencyą w Konwencyi.

Jakoż po przyięciu niektórych Petycyonistow Szlachcic Wenecki Quirini w posrzod wiel-

kich oklaskow do sali wchodzi, i siada na krześle prosto na przeciw Prezydenta. Afsystuiące iemu osoby po bokach na ławkach mieysca zaymuią. Pan Quirini: „Oyczyzna moia, rzecze, „przysłała mię do Waszey Rzpltey, której wy„prawy i zwycięztwa od nie małego czasu pocią„gały na się oko i zadziwienie całey Europy. „Ten wybor i ufność w moiey osobie, będę się „starał usprawiedliwić wszelką moią zdolnością „przykładaiąc się do wypełnienia mych obowiąz„kow, iżby utrzymana była szczęśliwa harmonia, „która trwała przez tak długi przeciąg czasu „między obiema Narodami. To iest życzenie „szczere, i to będzie zamiarem wszelkich dal„szych usiłowań moich. (Dały się słyszeć nay„żywsze oklaski.)

Na to Prezydent: „Konwencya Narodowa „między dnie fortunne ten liczy, w którym na „łonie swoim odbiera Posła zacney Rzpltey We„neckiey, której mieszkańcy równie iak Fran„cuzi dalecy są od podłego iarzma niewoli. „Wenecya i Francya, obie Rzplte w początkach „zafundowania się swego między sobą wiele po„dobieństwa miały. Obie posrzod szturmow po„wstały i były przymuszone w kolebkach ieszcze „swoich dać silny odpor wielkim potencyom Eu„ropy. Francuzka Rzplta nigdy nie zapomni „otwartego i szczerego postępowania, z którym „Rzplta Wenecka Posła Francuzkiego w owym „czasie przyieła, kiedy ieszcze los terazniey„szey Rzpltey Francuzkiey był nie pewny i kie„dy to uznanie Wenecyi, zaprzeczone być mo„gło. Francya wdzięczną tego będzie.

„Powiedźże Rządowi swemu, że będzie „miał z nas alliantow swych wiernych i gorli„wych. Hollandya zawarta w traktacie pokoiu z „Hiszpanią, dowodem iest, że nie zapominamy „przyiacioł naszych. (Wielkie i długo trwaiące oklaski.)

Konwencya uznaie i ogłaszą P. Quirini Szlachcica Rzpltey Weneckiey za Posła przy Rzpltey Francuzkiey. Mowę i odpowiedź wytłumaczyć na wszystkie ięzyki, i wydrukować kazano. P. Quirini odebrał od Prezydenta ucałowanie braterskie w pośrzod wielkich applauzow.

A gdy wspomniona iest Rzplta Hollenderska przez Prezydenta, wniosł Creuzé Latouche, aby po woienney wyprawie niegdyś Ludwika XIV. przeciwko Hollandyi napis na bramie St Denis położony następuiący był wykassowany: *Emendatâ male memori Batavorum gente,* (co znaczy po Popolsku: gdy poprawiony został, niewdzięczny Batawow Narod) gdy oraz dodał Creuzé Latouche, iak takowa inskrypcya krzywdząca iest Narod Hollenderski z którym Rzplta Francuzka w tak ścisłym iest związku alliansyi ziednoczona, Konwencya dekretowała zgładzenie tego napisu. A na wniosek Boissy d'Anglas, wydała rozkaz, aby także wszystkie pamiątki zrobione w Paryżu w czasie panowania tyranii decemwiralney, zepsute były, Konwencya i to dekretowała.

Uformowało się tu nowe towarzystwo Pisarzow, które naywięcey do obalenia terroryzmu dopomogło.

Wzięło sobie nazwisko: Towarzystwo 9. Thermidora. Zamiar tego zgromadzenia wcale różny iest od Jakobinizmu. Na to ma naypierwsze względy, aby założyło tamę postrachowi i gwałtom, które usiłuią znowu przywrócić okrucieństwa zasady. Ci uczeni ludzie zebrali się dnia 9. Thermidora dla obchodzenia roczney uroczystości tego dnia na zawsze w dźieiach Rzeczypospolitey pamiętnego. Spełniano zdrowie, (iak teraz wyrażaią z Angielskiego toast) Wiwat wolność prass. Wiwat tryumf sprawiedliwości i chwała Thermidoryanow.

Dnia 13. Lipca Hrabia Carletti Poseł Toskański dawał obiad, na którym wszystkie człon-

ki dyplomacyi zagraniczney rezydniące w Paryżu, tudzież wielu Reprezentantow Narodowych przytomnych było. Po uczcie rozmowy dosyć przez długi czas trwały ściągaiące się do powszechnego Europy pokoiu.

Po uroczystości w Konwencyi obchodzoney dnia 9. Thermidora iuż to z przyczyny rocznicy zwalenia tyranii Roberspierra, iuż dla rapportow pomyślnych zwycięstwa nad Emigrantami, tegoż dnia Reprezentant Tallien wielu kollegow na ucztę oszczędną zaprosił. Po radośnych oświadczeniach uwiiały się Angielskim zwyczaiem toasty. Naypierwszy Lanjuinais spełnił w pośrzod okrzykow kielich: Wiwat 9. Thermidora i Reprezentanci przyiaciele wolności, ktorzy w tym dniu pamiętnym, zwalili tyrana, a potym i samą tyranią znieśli. Niechże ku nim szczera przychylność kollegow, i miłość Francuzow będzie nadgrodą ich patryotyzmu i gorliwości o dobro oyczyzny! Drugie wiwat pił Tallien, od ktorego z rownemi oklaskami szła takowa koley: Wiwat Reprezentanci z pod prawa wyięci za rządu dawnego tyrannii. Wiwat siedmdziesiąt trzech i inne ofiary terrorizmu. Wiwat wszyscy, ktorzy w owym nieszczęśliwym czasie zostali wiernemi i prawom, i miłości, i przyiaźni. Dodaię rzekł Leuvet Wiwat i ścisłe owych osob zkoiarzenie się z dniem 9. Thermidora. Między dziewiąciu takowemi toast spełnianemi pod czas tey uczty dwa osobliwsze były, ktore warte są doniesienia. Jedno: Wiwat łaskawość. Niechże lud Francuzki zwycięzca daie zawsze przykłady tey cnoty. Drugie: Wiwat zgoda między Reprezentantami przyiaciołmi sprawiedliwości i ludzkości!

HOLLANDYA.

Z Hagi d. 8. Sierpnia. Różne woienne okręta nasze wyszły iuż na morze.

Francuzi wszystkie statki przewozowe sprowadzili na rzekę *Możę*, z czego robią lekkie pontony i one wozami do *Nymwegi* i *Arnheim* przesyłaią. Całego Belgium nadbrzeża mocno są przeciwko wszelkiey nieprzyiacioł napaście przez Francuzow silnie obwarowane. W Barbaryi panuią zaraźliwe choroby, tak, iż mieysce żadne nie iest wolne od obłożonych i gęstych śmierci.

N I E M C Y.

Nie ręcząc za pewność Artykułu następuiącego, dla ciekawości tylko co się w Gazecie Lipskiey Nro 156. znayduie tu kładniemy.

Z Wiednia dnia 5. *Sierpnia.* Jeśli można dać wiarę rozchodzącym się wiadomościom, tedy głoszą, iż N. Imperatorowa Rossyiska kategorycznego obiaśnienia względem interessow Polskich żądała od Króla Jmci Pruskiego. Król Pruski zostawuie nam resztę Wwdztw Krakowskiego i Sandomirskiego, a sam obeymuie Woiewództwo Mazowieckie i Podlaskie. Cała zaś reszta Polski do Panowania Rossyiskiego należy.

Dodaią ieszcze do tego, że Rossya oryginalną korrespondencyą odkryła, która miała utrzymywać się pomiędzy Polakami znayduiącemi się w Wenecyi, a Konwencyą Narodową Francuzką. Mówią, że dowody przeięte okazane są w Wenecyi Senatowi z żądaniem, aby wszystkim takowym nakazano ustąpić z kraiow Weneckich, co też Senat miał uchwalić.

Z Wezel d. 12. *Sierp:* Zadney niepodpada iuż wątpliwości, że Francuzi maią stałą determinacyą przeyść Ren, który wstrzymuie nieco ich zwycięztwa. Wszyscy sądzą, że nastąpi takowa przeprawa powyżey i poniżey Kolonii. Przygotowania iuż są poczynione, a na zasłonę przechodu ogromne baterye są powysypywane. Dywizya Generała *Lefevre* od 14.000. składa awangardę. Zawiadywanie centralne w Akwiz-

granie w 8miu do tego Miasta należących powiatach d. 28. Lipca rekwirowało 820. koni; które niezwłocznie maią 200. wozow prochowych z Leodyum przystawić. Dnia 30. Lipca ieszcze 2,150. koni nakazano, które dnia 2go nieomylnie w mieście Julii być musiały. Liczne woyska Francuzkie maszerowały do okolicy *Kreutznach*, do *Gul* zaś małey wioski niedaleko *Koblentz* wiele płaskich statkow z armatami i miedzianemi pontonami przybyło. Temi tak licznemi obrotami *Düsseldorf* mocno iest zagrożone. Niektórzy iuż mieszkańcy pouciekali nieczekaiąc dalszych skutkow.

Z Frankfurtu dnia 8. Sierpnia. Tego wieczora 450. Cesarskich Dragonow bardzo spiesznie maszerowało przez nasze miasto w okolice *Koblentz*, ponieważ przygotowania Francuzow do przechodu Renu coraz są żywsze.

SZWAYCARYA.

Wypis listu z Bazylei dnia 1go Sierpnia. Swiadkami osobliwszego byliśmy fenomenu natury. Wieś cała składaiąca się ze 40. domow nazwana Weggis na wesołey pochyłości gory nazwaney Rigi między ieziorami Lucerne i Zug sytuowana zwolna osiadła z całą ziemią, na którey stała, ale tak zwolna, iż nikt życia nie utracił. Zwierzęta wszystkie wygnane i meble nawet wyniesione zostały. A nawet w czasie opadania gruntu z całą powierzchnością na nim będącą tyle było czasu, że naypięknieysze trzy domy drewniane rozebrano i od pogrążenia uniesiono. Mieysce to, na którym stała ta wieś, teraz okryte iest nakształt bagna trzęsawicą grząską, a mieyscami przebiiaią się szachownice piasku, i gruzow z kamieniami i cegłą pomieszanych ułomki, także drzew poobalanych wywróty, co okazuie przykry i smutny widok. Ta iest rzecz uwagi naygodnieysza, o którey można wnosić, że nadzwyczaynego przypadku tego iest przyczyną, gdy się okazała rzeczka, przedtym w tym

mieyscu zgoła nie widziana. Ta z góry Rigi wypada, i przez owę płaszczyznę całą, na którey stała ta wieś, po między błotnym topieliskiem i rozwalinami domow, kilką płynie korytami.

TURCYA.

Ze Stambułu dnia 12. *Lipca.* Pożar straszny z dnia 8. na 9. t. m. większe uczynił spustoszenie w tey stolicy, niźli kiedy w dawniey tu doświadczanych podobnych klęskach pamiętaią. Okazał się nayprzód ogień w Magazynie przy kanale. Wiatr zerwał się nagle, a skoro płomień buchnął na powietrze, szybkim impetem rozżarzaiąc się na kilkunastu mieyscach razem pozapalał różne budowy. Z początku samego pomimo naypracowitsze starania żadnego dać nie można było ratunku. O samey zaś północy zaiął się wielki Magazyn oliwą, masłem, i łoiem napakowany. Tu dopełnienie okazało się nieszczęścia. Straszny widok przeraził oczy, gdy rozlewały się iak lawy iakiey rozpalonych tłustości rzeki, i z płomieniami razem po ulicach płynęły. Wiele niewiast i dzieci, które chciały z domów umykać, w tym strasznym goreiącym wylewie żałośnie przepadło. A gdy ten po ulicach idący ogień wpadł do magazynow drzewa i węgli, w ten czas dopiero ostatniey okropności naystraszliwsze okazały się skutki. Sama gorącość rozżarzoney atmosfery zapalała zdaleka wszystkie materyały, które tylko pożarte być mogą od tak strasznego elementu. Wszystkie magazyny, ryżu, perłowey kaszy, ięczmienia, tabaki, a naywięcey Arabskiey kawy i cukru łupem zostało płomieni. Trwał pożar 36. godzin, i nie wprzód się uśmierzył, póki w owey dyrekcyi, którą szedł, nic iuż więcey nie zostało do strawienia. Liczbę domow spalonych do 6. tysięcy rachuią, oprócz hotelow publicznych i sklepow kupieckich. Załuią naybarziey 50. składow i rękodzieł bursztynu.

DODATEK Do... N^RU 66.

KORRESPONDENTA
WARSZAWSKIEGO Y ZAGRANICZNEGO.

w Sobotę d. 22. Sierpnia R. 1795.

z Warszawy.

Zalecenie Sądom Ziemskim i Kommissyom Porządkowym, aby Delegowanych do Warszawy wystały.

Buxhewden Generał Major &c.

Maiąc sobie uczynione od Naywyższey Władzy woyskowey przełożenie o konieczney potrzebie przysposobienia na czas kilkomiesięczny Prowiantow i Furażow dla woysk Rossyiskich, w kraiu rządowi memu podległym znayduiących się: Chcąc w uskutecznieniu tego zamiaru sprawiedliwą w rozkładzie na dymy między Obywatelami zachować proporcyą, iako też przyzwoitą podług zayść maiącey w tey mierze umowy, tymże Obywatelom w gotowych pieniądzach za dostawić maiące się Furaże i Prowianty wymierzyć satysfakcyą; Zalecam wszystkim Sądom Ziemskim i Kommissyom Porządkowym, ażeby zniosłszy się z Obywatelami *respective* Ziem i Powiatow, wspólnie z temiż Obywatelami po iedney osobie ufność obywatelską posiadaiącey, w Ziemi lub Powiecie osiadłey, pozycyi lub sytuacyi swey Ziemi lub Powiatu dobrze wiadomey, na Delegowanych do mnie niezwłocznie wybrały, takowych Delegowanych Plenipotencyami dostatecznemi do czynienia układow, tak o Furaże i Prowianty, podług potrzeby woyska teraz dostawić miane, iako też o Furaże i Prowianty od 1. miesiąca Grudnia roku przeszłego 1794. za kwitami

i bez kwitow woysku Rossyiskiemu dostawione, opatrzywszy, naydaley na dzień 5. Września roku bieżącego 795. do Warszawy zesłały, którzy to Delegowani, dla uczynienia dokładnego obrachunku, i ukończenia zupełnego o Furaże i Prowianty od 1. Grudnia roku przeszłego dostawione, Tabellę takowych Furażow i Prowiantow z wyszczególnieniem, co za kwitami, a co bez kwitow dostawione zostało, niemniey kwity oryginalne, przez woyskowych podpisane, przywieść z sobą powinni. Uwiadomiam zaś Obywateli, iż przy czynieniu ugody z Delegowanemi o dostawienie potrzebnych Prowiantow i Furażow, rozkład sprawiedliwy na dymy i wzgląd na zniszczone zupełnie w czasie Rewolucyi części kraiu, zachowany zostanie. Dostawianie tychże Furażow i Prowiantow, w czasie umówionym w mieysca naydogodnieysze, przezemnie oznaczone, czynione będzie. Satysfakcya zaś w gotowych pieniądzach, ceną przyzwoitą, z Delegowanemi ugodzoną, po każdym przystawieniu, ze Skarbu Publicznego niezawodnie nastąpi. Ninieysze Urządzenie moie, do wszystkich Sądow i Kommissyi Porządkowych rozesłać, i w Gazetach kraiowych umieścić, Kancellaryi Rządowey przy boku mym będącey, zalecam. Dan w Warszawie dnia 18. miesiąca Sierpnia 1795. roku.

(L. S.) Buxhewden.

Urządzenie względem Kommissyi Porządkowych.

Buxhewden General Major &c.

Gdy utrzymywanie sprawiedliwości i porządku, od którego wzrost i uszczęśliwienie tak ogólne kraiu, iako i szczególne Obywatela zależy, naypierwszą każdego Rządu iest powinnością; Pragnąc za tym uiszczeniem się z tego obowiązku, zbliżać skutki uszczęśliwienia z niego wypływaiące, lubo Urządzeniem moim pod dniem

17. miesiąca Kwietnia roku bieżącego, ustałe w kraiach, Rządowi memu podległych, a Prawem Seymu Grodzieńskiego ustanowione, po Ziemiach i Powiatach podniosłem Kommissye Porządkowe, zważaiąc atoli, iż te stosownie do potrzeby i okoliczności nieuorganizowane, przyzwoicie zamiarowi ich stanowiącemu odpowiadać nie mogą. Dla uczynienia ich przeto użytecznemi i czynnemi, następuiące dla tychże Kommissyi Porządkowych przepisuię prawidła, które ściśle dopełniać powinny.

1mo. W każdey Ziemi lub Powiecie, oddzielnie od Ziemi rządzącym się, każda Kommissya Porządkowa, z niewięcey i z niemniey iak z czterech Kommissarzy Porządkowych, podług Prawa Grodzieńskiego zaprzysiężonych i osiadłych w Ziemi składać się, i na dwa kompleta każdy z osób dwoch wraz z Smotrytelem woiennym, dzielić się będzie, z których ieden komplet w dwoch osobach z Smotrytelem nieodstępnie w mieyscu Juryzdykcyi ciągle siedząc, przychodzące do niego interessa załatwiać powinien. Drugi zaś komplet w przypadku choroby, w mieyscu Juryzdykcyi siedzącego Kommissarza, do zastąpienia onegoż, lub uskutecznienia wynikaiącey wyiechania na rewizyą szkód i onych opisania, oraz w czasie przechodu woyska, przeprowadzenia potrzeby, za uwiadomieniem siebie, lub iednego z nich o tym, w domach własnych znaydować się ma. Gdzieby zas dotąd czterech Kommissarzy Porządkowych wybranych nie było, tam Sąd Ziemski i Kommissya Porządkowa wspólnie z Obywatelami wybor osób na Kommissarzy do liczby czterech dopełnią.

2do. Mieysca Juryzdykcyi dla Kommissyow Porządkowych w Miastach pryncypalnych Ziem i Powiatow, gdzie Sądy Ziemskie odbywaią się, wyznaczam, a Kommissyom Porządkowym, dla

dokładnieyszego prac odbywania, przybrać Pisarza, Instygatora, i Woźnego, dozwalam.

3tio. Gdy Kommissarze Porządkowi, iako nieustannie z znacznym kosztem, i własnych interessow opuszczeniem, dopełniaiący obowiązki, dla Obywateli użyteczne i dogodne, a dla siebie trudne i przykre, bez przyzwoitey nadgrody czyli pensyi zostawieni być nie mogą, a takowa pensya od tych, dla których bespieczeństwa i spokoyności pracuią, sprawiedliwie należy, i przez dawnieysze Rezolucye moie onymże przyrzeczoną została, przeto w uskutecznieniu tegoż, następuiące pensye wyznaczam, to iest: dla każdego Kommissarza Porządkowego rocznie złotych Polskich 1,200. a dla Pisarza Kommissyi rocznie złot: Polsk: 2,400. dla Instygatora rocznie złot: Polsk: 400. a dla Woźnego rocznie złot: Polsk: 200. zalecaiąc Sądom Ziemskim, ażeby obwieściwszy Obywateli do ziechania się na dzień pierwszy Września roku bieżącego, wspólnie z temiż Obywatelami, pensye takowe dla czterech tylko Kommissarzy Porządkowych, aktualnie pracuiących, Pisarzow, Instygatorow i Woźnych, na dymy swey Ziemi lub Powiatu, proporcyonalnie rozłożył, Taryffę tego uformował, i tę dla wybrania połowy pieniędzy w Racie teraźnieyszey Septembrowey do nayblizszego Exaktora przesłał, druga zaś połowa w Racie Marcowey wybrana będzie; Po skończoney zaś Racie, Kommissye Porządkowe Exaktorow o oddanie pieniędzy i rachunku z rozłożoney na dymy Summy, zarekwirować powinny.

4to. Kommissye Porządkowe, interessa wszelkie do nich przychodzące, i przezemnie odesłane, w komplecie osób trzech, łącząc w to i Smotrytela woiennego, ułatwiać i decydować będą.

5to. Obowiązkiem będzie Kommissyow Porządkowych i Smotrytelow: 1mo. Furaż, ieżeli

przezemnie będzie wyznaczony, dla konsysrencyi woyskowey w *Ziemi* proporcyonalnie na Obywateli rozkładać i paletować. *2do.* Zołnierzy konsystuiących po Wsiach i Miastach rozkwaterowania sprawiedliwego dopilnować. *3tio.* W przechodach kommend woyskowych, iednę przynaymniey z Kommifsarzy osobę, do przeprowadzenia tychże, wyznaczać, którey będzie obowiązkiem przestrzegać, aby Obywatele w przechodzie od woyskowych, i nawzaiem, krzywd nieponosili, i zrządzonych niezwłoczną bonifikacyą nakazywać. *4to.* Skargi od Obywateli na woyskowych, i nawzaiem woyskowych na Obywateli, o zrządzanie krzywd, o odmawianie wydania lub przyięcia kwitow, przyimować, i oneż wraz z Smotrytelem, decydować maią. *5to.* Bespieczeństwa na gościńcach i traktach od swawolnych przestrzegać, takowych rozpustnych chwytać, onych do kommend woyskowych oddawać, i o chwytanie, a zchwytanych, do Sądu oddawanie, rekwirować też kommendy powinny. *6to.* Po domach zaiezdnych, karczmach i Austeryach, aby gwałty czynione nie były, pilną mieć baczność, a gwałty dopełniaiących, przed siebie niezwłocznie pociągać, i przewiniaiących w miarę przewinienia karać, mocne będą. *7mo.* Rozpoznanie krzywd w łąkach lub zbożach, przez pędzących zgony zrządzonych, do tychże Kommifsyi i Smotrytelow woiennych należeć maią. *8vo.* Paszporta osobom oneż potrzebuiącym, oprócz Miasta Warszawy, gdzie wydawanie Paszportu do Policyi należy, wydawać będą, bez Paszportow zaś ludzi luźnych i włoczęgow chwytać, i do Sądow Ziemskich lub Mieyskich oddawać maią, *9no* Sprzeciwiaiących się Urządzeniom od Kommifsyi wyszłym, do siebie pociągać, i za sprzeciwienie się karać, mocne będą. *10mo.* Ażeby mosty, groble i drogi reparowane, przewozy w porządku utrzymywane, a opła-

ta od tego nad ustanowienie wymaganą nie była; Niemniey, iżby wagi i miary po Miastach i Miasteczkach, podług dawnieyszych Urządzeń Skarbowych używane były, i oszukaństwa ztąd nie działy się, też Kommifsye dopilnować są obowiązane. 11mo. Wszystkie Urządzenia moie do tychże Kommifsyow przesyłane, we wszystkim uskuteczniać.

6to. W Kommifsyach Porządkowych żadna terminalność Sądowa zachowaną być nie ma, lecz za awizacyą niezwłocznie interefsa wszelkie na pismie z odpowiedzeniami do Kommifsyi przyniesione, naydaley w dniach trzech, gdyby nawet i z inkwizycyi, załatwione ostatecznie być powinny, a w samych tylko sprawach winę złotych 300 i karę aresztu dwutygodniowego, lub złotych 500 wartości przenoszących, Appellacya do Sądu Appellacyinego dopuszczoną być może. A Kommifsye Porządkowe pod odpowiedzią z osób, żadnych grzywien dla siebie przysądzać niepowinny.

7mo. Opłata w Kancellaryach Kommifsyow Porządkowych, podług Prawa Grodzieńskiego, a nie wyższa, wymaganą być ma.

Które to Urządzenie moie, aby wszystkich doszło wiadomości, oneż rozdrukować, i po wszystkich Sądach Ziemskich i Kommifsyach Porządkowych rozesłać, Kancellaryi mey zalecam. Dan w Warszawie dnia 20. miesiąca Sierpnia 1795. roku.

(L. S.) Buxhewden.

Z Zasławia dnia 21. *Lipca.* W *Łucku* w Stolicy Wołynia N. Imperatorowey Rofsyiskiey d. 9. t. m. uroczyście przysiężono. Szlachta z całego Powiatu była na to wezwana. O godzinie 10. rano udał się z *Ołyki* przybyły Rofsyiski Brygadyer Hrabia Jozef *Rosumowski* do Kościoła Parafialnego, gdzie Biskup *Lewiński* solennizował.

Po skończonym nabożeństwie czytano z Ambony Manifest (położony w Korrespondencie pod Nrem 63.). Liczne Duchowieństwo idąc za przykładem Biskupa, przysięgło, toż Szlachta z różnych klass, Mieszczanie, a nakoniec Zydzi. Tegoż dnia Hrabia *Rosumowski* dał obiad dla zgromadzonych licznie dystyngwowanych Obywatelow.

Podobnaż uroczystość tegoż dnia obchodzona w *Dubnie*, którą dopełniał Generał Rossyiski *Mackow*.

Z Łowicza piszą pod datą dnia 18. Sierpnia. Ze przybył tam JX. *Krasicki* Arcy-Biskup Gnieźnieński, który witany był od Jmci Pana *Urbańskiego* Prezydenta Miasta tamecznego.

NIEMCY.

Z Frankfurtu dnia 28. Lipca. Generał Clairfait z woyskiem Austryakow do Rastadt cofnął się i tam generalną kwaterę założył. Woyska Francuzkie od tego Miasta w znaczney liczbie odsuwaią się, i ku Landau maszeruią. Generał Pichegru przeniosł głowną kwaterę do Strażburga i sam od 12. dnia t. m. tam przebywa.

Z Frankfurtu d. 2 Sierpnia. Elektorstwo Trewirskie wcale podług Francuzkiego sposobu swemi Rzekami *Renem*, *Mozellą*, i *Saar*, podzielone zostanie. Między zarządzeniami Powiatow Trewiru, 7. Kantonow znayduie się, które przez Deputowanych z *Strażburga* organizowane będą. Co się znayduie między rzekami *Saar* i *Mozellą*, do Loraryńskiego, a reszta do Reńskiego Departamentu przyłączona zostanie.

SZWECYA.

Z Sztokhokmu d. 21. Lipca. Naywiększa panuie żywość na warsztatach okrętowych w *Carlscrona*. Spychaią na morze okręt ieden od 90.

armat; a drugi od 81. Na założenie nowych okrętow znaczne przygotowania tak w tym porcie, iako i po innych poczyniono.

Pewną iest rzeczą, że Xciu Regentowi Szwedzkiemu z Paryża 4. miliony ofiarowano, ale i to pewna, że ten Xżę odrzucił, ponieważ mu takie propozycye czyniono, których on za rzecz przyzwoią osądził nie przyiąć.

WŁOCHY.

Z Liworno d. 25. Lipca. Cesarz Marokański wypowiedział woynę Rzpltey Weneckiey za to, iż zwyczaynych podarunkow nieodebrał, lubo te iuż przed dwoma miesiącami wysłane zostały.

W Wenecyi ma także rezydować ustawnie Poseł Porty.

Do Rzymu przybył nowy Rossyiski Rezydent Hrabia *Cassini.*

W *Cagliari* w Sardynii spokoyność przywrócona dzielnością tamecznego Vicereia.

DONIESIENIE.

Tomasz Grudziński Cukiernik z Miasteczka Wrocławka, do insurrekcyi przeszłoroczney w Prusach południowych należący i za to do więzienia w Fortecy Grudządz na 10. lat skazany, znalazł sposob usunienia się z tegoż więzienia. Rząd Pruski uprasza zatym, gdzieby rzeczony Grudzieński był postrzeżony, aby go przytrzymać i do naybliższey Pruskiey kommendy przystawić. Jest on rodem z Lublina, lat około 43. maiący, wzrostu srzedniego, włosow i wąsow ciemnych, oczow siwych ognistych, na twarzy brunatny i na głowie łysy. Przy ucieczce z aresztu miał na sobie Kapotę popielatą z czerwonym kołnierzem, czapkę z siwym barankiem i bóty woskowane.